

Schaktning i Segersjö

Arkeologisk kontroll vid arbeten invid fornlämning Lännäs 50:1,
Lännäs socken, Örebro kommun, Närke

Leif Karlenby

ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2015:64

ARKEOLOGISK KONTROLL

Schaktning i Segersjö

Arkeologisk kontroll vid arbeten invid fornlämning Lännäs 50:1,
Lännäs socken, Örebro kommun, Närke

Leif Karlenby

Lst dnr 431-5372-2015

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB
Drottninggatan 11, 702 10 Örebro
Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se
arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

© 2016 Arkeologgruppen AB

Arkeologgruppen rapport 2015:64

Författare Leif Karlenby

Grafisk form Nina Balknäs@Högtorps Diverse

Omslagsfoto Grävningen påbörjad för det nya avloppssystemet.
Foto från söder av Leif Karlenby.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Dnr R50223371_150001

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Inledning	5
Bakgrund och kulturmiljö	5
Syfte och frågeställningar.....	5
Metod och genomförande.....	7
Resultat	7
Tolkning.....	9
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen	9
Referenser	10
Tekniska och administrativa uppgifter.....	11

Figur 1. Karta över området öster om Örebro med den aktuella undersökningsplatsen i Segersjö markerad med en röd ring. Skala 1:250 000.

Sammanfattning

Ägaren till fastigheten Segersjö 1:25 var ålagd att installera ett nytt avlopp med markbädd. Denna planerades i direkt anslutning till fornlämning Lännäs 50:1, en storhög. Länsstyrelsen bedömde att det fanns risk att fornlämning skulle kunna komma till skada i samband med arbetena och beslöt om särskild åtgärd i form av arkeologisk kontroll vid anläggningsarbetena.

Inom området framkom inget av arkeologiskt intresse. Hela ytan har uppenbarligen varit utsatt för markarbeten vid olika tillfällen i historien, inte minst när rampen anlades upp på gravhögens topp i samband med byggandet av en kvarn där. I det uppgrävda området fanns en större (4 meter i diameter) grop som innehöll sand och 0,2–0,3 meter stora stenar och ben från gris och ko. Den var dock av senare datum, bland annat påträffades tegel i ytan.

Inledning

Ägaren till fastigheten Segersjö 1:25 var ålagd att installera ett nytt avlopp med markbädd. Denna planerades i direkt anslutning till fornlämning Lännäs 50:1, en storhög. Länsstyrelsen bedömde att det fanns risk att fornlämning skulle kunna komma till skada i samband med arbetena och beslöt om särskild åtgärd i form av arkeologisk kontroll vid anläggningsarbetena.

Bakgrund och kulturmiljö

Platsen där fastigheten är belägen kännetecknas av två stora gravar. Närmast schaktningsytan finns Lännäs 50:1, en storhög med 36 meters diameter, förmodligen en av Närkes största högar. Den har vid någon tidigare tidpunkt kapats av på toppen och därpå har anlagts en kvarn (Fornsök). På högen har också anlagts en kraftig ramp, förmodligen för att möjliggöra tillträde till kvarnen med vagn.

Strax norr om ytan finns Habors röse, en gång i tiden Närkes största röse (Hofberg 1868:23ff). Med tiden har täktverksamhet minskat dess imponerande utseende till en blott 10 meter stor stenhög. Gravens diameter kan dock fortfarande anas i marken. Ursprungligen har den varit 45 meter i diameter (a.a.).

Syfte och frågeställningar

Det övergripande syftet med den arkeologiska kontrollen var att bevara synliga delar av fornlämningen Lännäs 50:1 och att dokumentera eventuellt påträffade fornlämningar.

Eftersom platsen är belägen invid Lännäs 50:1 och Lännäs 18:1 kunde man förvänta sig att ytterligare gravar skulle finnas i området.

Figur 2. Karta över närområdet till Lännäs 50:1, 18:1 (Habors röse) samt aktuellt exploateringsområde. Skala 1:1 000.

Metod och genomförande

Den arkeologiska kontrollen utfördes som en schaktningsövervakning. Vid arbetet användes en mindre grävmaskin på gummilarver. Matjorden banades av inom den yta som skulle exploateras och sedan banades skiktvis ned till en nivå där det var säkert att marken inte innehöll några lämningar.

Särskild uppmärksamhet riktades också mot gravhögen Lännäs 50:1, så att denna inte skulle beröras av grävarbetena.

Schaktet mättes in med RTK-GPS och registrerades i programmet Intrasis 3. I schaktet påträffades endast en större nedgrävning med recenta fynd. Denna mättes inte in. Omgivningarna och schaktningen dokumenterades med fotografier.

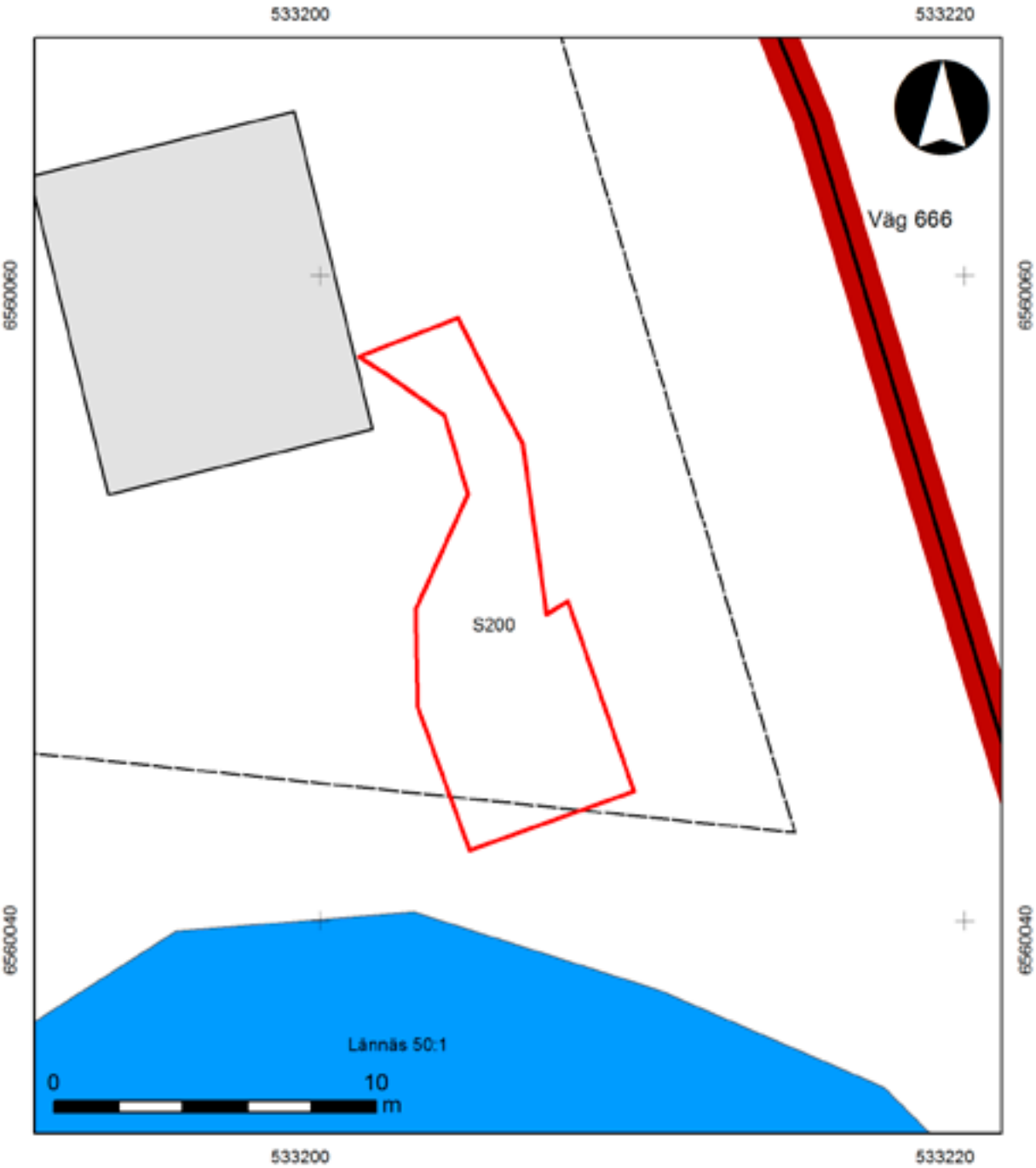

Figur 3. Översikt som visar hela området mellan huset, vägen och högen Lännäs 50:1. Fotot är taget uppe på högen, från sydväst av Leif Karlenby.

Resultat

De aktuella exploateringsytan innehöll inga fornlämningar. Schaktet grävdes på ett sådant sätt att gravhögen Lännäs 50:1 inte skulle komma att beröras. Som närmast låg schaktet cirka 1 meter från högkanten.

Inom den avbanade ytan fanns inga fornlämningar. I schaktet fanns endast en större, recent grop med tegel och djurben i fyllningen. Gropen var cirka 5 meter i diameter och var fylld med fin sand och 0,2–0,3 meter stora stenar. Förmodligen rör det sig om en sogrop tillhörig det närbelägna torpet.

Figur 4. Plan över schaktet. Skala 1:200.

Tolkning

Området har varit utsatt för omfattande aktiviteter under århundradena, särskilt efter det att huset anlagts på platsen någon gång under 1800-talet. Den kraftiga ramp som byggts för kvarnen som en gång stod uppe på högen har sannolikt också haft stor inverkan på eventuella lämningar i området, likaså den stora sopgrop som fanns inom avbanat område.

Det är inte möjligt att avgöra om ytan alltid varit tom eller om detta tillstånd är en följd av senare aktiviteter i området.

Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen

Uppdraget innebar att genomföra en arkeologisk kontroll i det område som skulle exploateras.

Det övergripande syftet med den arkeologiska kontrollen var att bevara synliga delar av fornlämningen Lännäs 50:1 och att dokumentera eventuellt påträffade fornlämningar.

En arkeologisk kontroll genomfördes inom ytan för det planerade avloppet utan att någon fornlämning kunde iakttas. Särskild uppmärksamhet för att skydda fornlämningen Lännäs 50:1 iakttogs också.

Arkeologgruppen AB anser att genom detta förfarande har uppdraget fullföljts enligt undersökningsplanen.

Referenser

Tryckta källor

Hofberg, H. 1868. *Nerikes gamla minnen, sådana de ännu qvarlefva i fornlemningar, fornfynd, aflevor av medeltidens kyrkliga konst, folklif, sånger, sägner, folkspråk, m. m. Ett bidrag till fäderneslandets fornkännedom, konst- och odlingshistoria.* Örebro.

Tekniska och administrativa uppgifter

Landskap	Närke
Län	Örebro
Kommun	Örebro
Socken	Lännäs
Fastighet	Segersjö 1:25
Fornlämningsnummer	(Lännäs 50:1)

Projektledning	Leif Karlenby
Personal	Leif Karlenby

Undersökningstid	2015-12-08
Exploateringsyta	60 m ²
Undersökt yta	60 m ²
Koordinater	X 6560050 Y 533205
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH 2000

Länsstyrelsens diarienummer
431-5372-2015

Arkeologgruppens projektnummer
2015_73

Arkiv

Arkivmaterial förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Digitalt arkiv

Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd

Inga fynd omhändertogs.

